

Furuby SPF

Studiecirkel 2014-2015

Målsättning: Att skildra Furubys förändring under 1900-talet

Bifogat underlag som kan ses som en faktainsamling, gjord vid våra kurser 2006 och 2007, kan ligga till grund för det arbete vi gör under 2014 års cirkelverksamhet.

Inledning

Under 2005-2006 har i Furuby Pensionärsförenings regi hållits en studiecirkel som gått under arbetsnamnet "Furuby under 1900-talet". Det främsta syftet med kursen har varit att dokumentera de minnesbilder och upplevelser deltagarna har från sin barndom och uppväxttid. För att göra jämförelser och beskriva förändringarna som skett har vi ibland gått tillbaka till tidigare århundraden samt också in på 2000-talet.

För faktauppgifter har vi bland annat använt:

- Hofmantorp och Furuby historik
- Furuby kyrka 100 år
- 70 år med Furuby IF
- Från bonderörelse till centerrörelse
- Byakistan
- Minnesbok över den svenske bonden.Sune Jonsson

En del av tiden har använts till att titta på gamla foton och att lyssna på bandinspelade intervjuer med äldre Furubybor.

Deltagare i cirkeln har varit:

Lars Pettersson, Roland Andersson, Valborg Holmgren, Dagmar Bengtsson, Brita och Erik Karlsson, Sara Gustavsson, Vera Andersson, Margit Gustavsson, Monica Åberg, Vera Hansson, Vivi och Gösta Steen, Ingrid och Olle Johansson, Jan-Erik Ingwald och ledare för kursen har Allan Karlsson varit.

Deltagare 2014-2015:

Furuby Pensionärsförening SPF
Förslag till kursplan för studiecirkel "Furuby Historia" avsedd att användas vid torsdagsträffarna.
Kursledare: Allan Karlsson

INNEHÅLL

<i>1 Jordbruk</i>	<i>Vad odlades? Vilka djur hade man? Produkter för eget behov eller för försäljning? Hur många gårdar och hur många sysselsatta?</i>
<i>2 Skogsbruk</i>	<i>Skogsägare, bolag, stift, privata? Många sysselsatta? Förädling, sågar, snickerier, koining?</i>
<i>3 Övrigt näringsliv</i>	<i>Hantverkare exvis snickare, smeder, skomakare mm?</i>
<i>4 Transporter</i>	<i>Av timmer, ved, kol, personer mm?</i>
<i>5 Postgång</i>	<i>Ej eget underlag.</i>
<i>6 Telefon</i>	<i>Inget material</i>
<i>7 Föreningsliv</i>	<i>Föreläsningar, lokaler, dansbanor mm?</i>
<i>8 Fester, kalas</i>	<i>Hur umgicks man? När hade man kalas eller fest? Hur roade sig ungdomarna?</i>
<i>9 Kyrkan</i>	<i>Präster, klockare, kyrkvärdar mm?</i>
<i>10 Kommunens styrning</i>	<i>Kan gälla skolan, kyrkan, fattigvård mm. Kommunreformen, pastoratsindelning</i>
<i>11 Affärer, kafeer</i> <i>11-1</i>	<i>Gårdfarihandlare, sillaknallar, vandringsmän</i>
<i>12 Skolor</i>	<i>Byskolor, lärare, disciplin. Skolskjutsar eller hur tog man sig till skolan</i>
<i>13 Befolkningsutveckling</i>	<i>I kyrkbyn och de övriga byarna.</i>
<i>14 Kommunikationer</i>	
<i>15 Nyhetsförmedling</i>	
<i>16 Social service</i>	

1:1

Avsnitt 1. Jordbruk

Vad odlades

Säd- råg, vete, havre, korn.

Potatis. Bl.a. en sort som hette Professor Voltman (röda), finns förmodligen inte kvar i dag då den var otroligt knölig och kunde se ut hur som helst och därför var svår att skala. En annan sort var Rosenpotatis, ljusröda och tidiga. Ett uttryck var "pelpotater". Det betyder att man "krafade" under potatisblasten och plockade upp de stora potatisarna samt lät de små växa vidare.

Vid plantering delade man stora potatisar på längden så att varje halva fick ett "öga". Om man inte delade rätt blev det "flaspotater", dvs de grodde inte.

Man gjorde potatismjöl (stärkelse) för eget behov.

Rovor och betor som användes till foder

Vallväxter, klöver och timotej, vicker, ärtväxter och havre

Kålrötter och grönsaker för eget behov

Uttryck

Man skulle inte slå efter Olof (29/7) för då blev gräset segt

Man skulle slå före Brynolf (16/8) för han "pissa i brynet"

Vid frost den 6 april blev det inte fritt från frost i 40 nätter.

26 juli Jesper är sjusovardan

Alestake björkehank håller inte året långt. (*Byttes till gran och ståltråd.*)

Djurhållning

Nötkreatur såsom kor och tjur. Vissa gårdar hade egen tjur medan andra var med i tjuvföreningen. Mjolk och kött var produkterna från dessa djur. Det fanns slaktare i byarna. Erik på Högbo (*avled 1982?*) slaktade i Furuby. Han köpte också in djur som slaktades, ibland upp till ett tiotal i veckan. Köttet såldes inne i Växjö. På 30-talet startades slakteriföreningen KLS, ett kooperativ.

Hästar och oxar användes som dragdjur. *August Andersson, Kårestad Hackegård, körde med oxar till början av 20-talet.* Även kor användes som dragdjur. Bland andra så körde Axel på Björkelund, Kårestad och Frans på Sjöaryd, Lysteryd med kor.

Getter och får.

Höns i första hand för äggproduktion. Äggen kunde förvaras genom att lägga dem i vattenglas. Äggen såldes också. Siri Johansson på Klippan, *Furuby* var i stan 2 gånger i veckan och sålde ägg på torget. Vid ett tillfälle anmärkte en fin dam på att äggen var små. Siri svarade att hon beställt höns med större aschel.

Man hade kalkoner också. Bl annat kunde dessa användas till att ligga på hönsägg. Eftersom kalkonen är större kunde man samtidigt låta kalkonen ligga på 23-25 ägg samtidigt. Dåtidens rationalisering.

Man tog till vara det mesta på gårdarna. Mjölken separerades och vasslet gavs till kalvar och grisar. Fläsket saltades in i stora kar för att det skulle hålla sig. Sista bitarna som togs var nog ganska salta. Insaltningen ersattes sedan av konservering. När man slaktade spädkalvar gav man dem 15 liter mjölk 2 timmar före slakten. Man tog vara på kalvens löpmage som användes som löpe vid oststytning.

Mjölproduktionen har förändrats. På 50-talet blev korna 10-15 åroch gav cirka 3000 kg/år. 1 dag är korna "utslitna" efter 5-6 år och ger cirka 10000 kg/år.

Mjölmaskinen kom på 30-talet. Kullgård köpte maskin 1937.

Det pris bonden fick för sin mjölk 1941 var 9 öre litern att jämföra med 2005 års pris som är 280 öre per liter.

Axel i Sörögården, Kårestad hade påfåglar huvudsakligen som prydnad.

Smörkärnan var flitigt i bruk på gårdarna. Dels kärnade man för eget behov men också till försäljning. Man kunde stå på torget inne i Växjö och sälja smör till sammans med ägg. Smöret såldes i "smörtrillingar".

Så småningom startades små mejerier i vissa byar som sen slogs ut av mejerier på de större orterna. Dessa drevs fortfarande privat. Nästa steg blev att Växjöortens mejeriförening startades. Detta var ett kooperativ som ägdes av bönderna.

Före sådd betade man utsädet med kvicksilver.

När man skördade mejade man för hand, kvinnorna tog upp och band.

Tröskningen av säd genomgick stora förändringar under 1900-talet. Från att med handkraft och slagor bearbeta säden gick många över till att tröska med hjälp av "vandring". Med hjälp av djuren på gården drevs tröskan, många var de barn som fick gå runt efter djuren och driva på dessa i vandringen. Man använde sig av vad man hade kor, oxar eller hästar. Nästa steg blev att man gemensamt skaffade en byatröska. *Omkring 1915 drevs den med ånga. Maskinist var Gustav Nilsson, Nya Gärde, Kårestad. Han skaffade senare en egen tröska som han åkte runt med i byarna.* För Furubys del drevs den första med en råoljemoter. Så småningom kom elektriciteten till byn och man kunde driva tröskan med denna nymodighet. Energittillförseln var dock inte så stor varför det var noga att bara en tröskade åt gången, annars kunde det slå stopp. Man fick helt enkelt beställa tid för tröskning i Skäve som var den första elleverantören. Det berättas att man på kökslamporna i byn kunde se när en ny nek matades in i tröskan. Men utvecklingen gick vidare och i nästa steg kunde vi se skördetröskans framfart på fälten.

Antalet gårdar i Furuby församling som drevs som jordbruk var 1950 mellan 70-75 stycken. Antal sysselsatta i jordbruket var vid denna tid mellan 100-150 st. Antalet är svårt att säga då gårdens barn liksom övriga boende på gårdarna arbetade till och från beroende på årstid och arbetsbelastning. På vissa gårdar höll man sig med drängar och pigor. I början på 30-talet hade en dräng 35 kronor i månaden plus mat och husrum. Antalet gårdar i dag, år 2005 kan räknas på ena handens fingrar och sysselsätter inte mer än högst 10 personer.

2014 är det endast en gård som driver jordbruk. Erling Ivarsson på Stommen i Kårestad och Jan-Olof Eriksson Truvedsgård, Västorp har köttjur.

Avsnitt 2. Skogsbruk

I början av 1900-talet forslades mycket timmer från Attsjö-trakten till Åryds såg. Så småningom anlades en järnväg för att forsla den stora mängden stock men både före järnvägens tillkomst som under tiden järnvägen fanns forslades virket med hjälp av hästar och ibland även med oxar. Som alla förstår var det många människor som var sysselsatta i skogen dels för att fälla timret och dels för att forsla bort det. Även på den tiden skulle folket ha mat innanför stovvästen och för att göra det drägligt med möjlighet att hålla värmen under matrasten tände man upp en stor eld omkring vilken man samlades. Även om arbetet var hårt så kunde man få ihop en visa som man sjöng för att lätta upp stämningen. Roland Andersson kom ihåg texten trots att han med all säkerhet inte var med redan då i skogen. Här följer texten. (Om nån kommer på melodin så vore det trevligt).

Sex dagar i veckan kör vi så donet går i kras
Och på den sjunde dagen gör vi kalas
Och vägen den kör vi som är gropig och smal
Jag menar den som går strax förbi Ekedal
Men var ska jag gå och klaga
När mina stövlar går sönder
Jo gå till Hahn och låt stövlarna laga

(Hahn bodde på Björkelund)

Timret forslades som sagt med både häst och med järnväg till Årydsjön i Furuby. Avlastningen vid sjön skedde när det gällde hästransport vid Hundvik eller vid lastkajen som ligger vid badet i Furuby. Järnvägslasterna lossades vid dammen. Timret flottades sedan över sjön till Åry Bruk på andra sidan.

Vilka äger skogen?

Södra
Sveaskog
Skogssällskapet
Stiftet
Privata skogsägare

Diverse

Man högg propps som användes som stöttor i gruvor. 210-220 långa. Skalade på tre sidor.

Motorsåg kom i början på 50-talet.

Tidigt skedde nyplantering genom frösådd men man gick mer och mer över till uppdrivna plantor. 1968-69 kunde en person genom att plantera 1000 plantor tjäna 100 kronor på en dag. Då var man dock tvungen att ha tur med marken där planteringen skulle ske.

Skogen förädlades på olika sätt. Så mycket som möjligt togs tillvara, antingen för eget bruk på de egna gårdarna eller för att ge inkomst i pengar som behövdes för att anskaffa det man inte själv kunde producera.

Sågar, sågverk

Timret sågades för att användas i vidare förädling, hus skulle byggas och repareras, möbler och arbetsredskap skulle tillverkas. Det fanns olika slag av sågar eller sågverk i socknen.

Utän att göra anspråk på att vi fått med alla kan vi redovisa följande:

I Kårestadsån   Attsjö byasåg på Thorsagård strax norr om Skäve. Senare delen av 1800-talet
Skäve kvarn, där fanns en cirkelsåg, drevs med elkraft under tiden 1919-43.
Södrekvarn, från okänd tid till 1940-talet. Cirkelsåg.
Nykvarn, från 1860-talet till 20 okt 1957 då den ödelades genom brand.

I Fibleå   Vid Kvarnsjön fanns en mycket gammal grindsåg som var i bruk till omkring år 1900.

Jonsabro, *Västorp*, kvarn fanns 1788. När sågen anlades är oklart men den var i bruk till 1930.

Vid Klackebäcken i *Västorp* fanns vid 1800-talets slut vattendrivna sågar på Stenshult och Söders plan.

Trånggårde såg Från 1700-talet till 1920. Var först ramsåg men byggdes sedan om till cirkelsåg.

Aron Lindström hade på 40-talet en såg vid *Kårestad* .Elvan. Den drevs först av en tändkulemotor som sedan byttes ut mot en bilmotor. Sågen monterades ner på 70-talet och finns nu hos Peter Lindström i *Byestad*, *Attsjö*.

Det fanns så kallade "Bonnasågar" där man huvudsakligen sågade för eget bruk. En sådan såg fanns i *Attsjö*, *Söragar*den.

På 1800-talet fanns en såg i *Attsjö* som lades ned när järnvägen togs i bruk. Sågen drevs av *Lessebo AB* till 1901 och låg mellan *Attsjö* och *Herråkra*, "hitom" *Billemo*. Platsen kallas i dag *Sågplatsen* eller *Sågen* i folkmun. *Attsjö* ångsåg på vägen mellan *Attsjö* och *Herråkra*. Lades ner ca 1901 när *Åry Bruk* köpte skogen och järnvägen byggdes.

Liksom inom andra verksamhetsområden startades kooperativ även när det gällde skogen. Här avses **Kolning**

Framställning av träkol skedde på många platser, ex vis *Södre kvarn*. *Aron Lindström*, boende på *Åbo*, *Furuby*, sysslade med kolning på *Byestad* i *Attsjö*.

Man kan finna många kolbottnar i *Furuby socken*.

Kol såldes till *Åry Bruk*. Transporten dit skedde med häst. Kolet var lastat i "Kolaryss". Mättet vid försäljningen var *Tunna*. Vanligaste storleken på en kolaryss var 7-tunning eller 9-tunning.

Skolans kolmila. Kurt Jakobsson i slokhatten. Foto: *Elon Ljunggren*

Kolafat är ett avlångt "fat" (kunde vara flätat) som användes när man lastade från kolboden till ryssen. För att skrapa ner kolet i kolafatet användes en kolhäkla (såg ut ungefär som en kratta).

Skolan i *Furuby* har sysslat med kolmilning.

Tjära

Tjärbränning, framställning av tjära i "Tjärdalar". För detta ändamål tog man tillvara gamla stubbar som "Törat" till sig. Tjäran togs i första hand fram för eget bruk. Användes för att förlänga

livslängden på vissa snickerier och byggnader.

Massaved

På 40-talet såldes barkad massaved till *Konga* som framställde massa.

Den bark som blev resultatet vid barkning av massaved såldes till garverier som använde den till de olika baden vid garvning.

Björken

När det gällde björk så kapades den i 1-meterslängder och såldes som bränsle, bl a inne i *Växjö*. Det kunde hända att man gjorde resan förgäves in till torget med veden, den kunde bli osåld och fick då följa med hem igen.

Skeppsmaster

Fortfarande i början på 1900-talet byggde man fartyg med höga master. På Fägersta Sven Jonsonsgård och Sven Nilsonsgård avverkades skeppsmaster till i slutet av 1920-talet.

Från Attsjö berättas om träd som gav master i 40 meterslängder och däröver. Dessa kördes med hästar och även med oxar från Attsjö till Malmö.

Torv

Till förädlingen av skog får vi kanske också räkna torvupptagning. Det var två sorters torv som togs upp. Dels torv som användes som bränsle dels strötorv.

På Nya Lund togs strötorv upp som sedan såldes till bönderna i omgivningen.

Avsnitt 3. Hantverkare, yrkesmän

I en socken som Furuby var i början av 1900-talet en mycket stor del av befolkningen sysselsatta inom jordbruk och skogsnäringen. Men för att samhället skulle kunna fungera krävdes hantverkare och "servicepersonal" av olika slag. Många av dessa såsom skolfolk och kyrkofolk kommer att behandlas i senare avsnitt Här tar vi upp dem som på ena eller andra sättet arbetade med sina händer.

Snickare

Fanns relativt många som arbetade inom denna kategori. Ibland på heltid men också som utfyllnadsarbete när det inte var fullt upp inom jordbruket.

Bröderna Fredriksson, Ekerö, byggnader men även möbler

August Johansson på Rosten, byggnader och möbler

Knut Lundell, byggnader men han var också den som försåg socknen med skidor.

August Karlsson i Attsjö (Tyra i affärens "gubbe")

Gottfrid Schill var storbyggmästare

FA Byggservice, Fredrik Andersson, Furuby

Redskap

Ludvig på Rosten tillverkade laggkärl

Oskar Schill tillverkade laggkärl

Smeder

Elof Åhl efterträddes av Sven Söder som också skodde hästar. (Dog före 1937)

Gustav Karlsson, Schöntorp. Var lärling till Söder.

Hjalmar på Kullebacke, bondsmed men också konstsmed som tillverkade ljusstakar mm.

Skolpersonal

Här avser vi städerskor eller vaktmästare. Fruarna till smederna Åhl och Söder arbetade båda i skolan med städning. I arbetet ingick också att svara för att skolan var varm på morgonen när elever och lärare kom. Detta kunde innebära att arbetsdagen började vid 4-tiden på morgonen.

Johanna Åhl hade denna syssla (dog på 50-talet) och ersattes av Augusta Söder.

Skomakare

Hahn på Björkelund

Henning Ask, Marielund, Furuby. (Dövstum)

Skräddare

Blomberg, Kårestad

Bror Leek Johansson, Kårestad

Friberg

Sömmerskor

Ester på Vilan

Göta Eriksson på Hanagården

Maskinstickning

Gunhild Salomonsson stickade på maskin (40-talet).

Ebba Karlsson, Schöntorp

Det måste ha funnits fler "specialister" i socknen.

Kokerskor som hjälpte till vid kalas?

Jenny Johansson, Västorp

Furuby SPF
Studiecirkel 2014-2015

Signe Nilsson på Katrineholm, Kårestad
Frida Blomberg, Kårestad

Vem målade och gjorde snyggt inne?

Eklund, Risinge, och hans pojkar.

Vem svarade för elinstallation när Skåve började leverera?

Ernst Ekestein var elektriker och mjölnare.

Brunnsborrhare eller grävare?

Karl Karlsson på Gölen, Fägerstad.

Kenneth Dahlberg hade bilverkstad 1968 – 197?. Sysslade sedan med brunnsborrning. Är nu pensionär.

Vem var bra på slagruta?

Karin Lindström, Salem, Kårestad

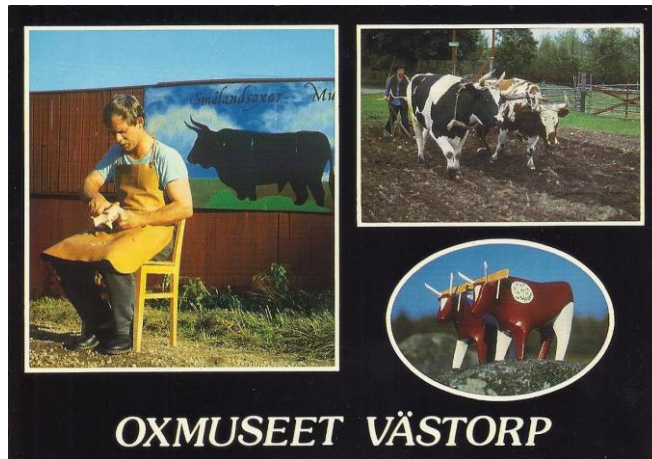
Rörfirma

Växjö Rörtjänst, Elon och Rune Ljunggren, Kårestad. 1970-talet.

Rörkompaniet, Kårestad, Kjell Ljunggren, Elons son.

Avsnitt 4. Godstransporter

Av naturliga skäl var oxen och hästen de vanligaste dragarna i jord- och skogsbruket. Aven kor användes som dragare, så sent som på 1930-talet körde Axel *Karlsson* på Björkelund i Kårestad med kor. Detta var vanligt på de jordbruk som var för små att hålla sig med oxar. På de minsta torpen och backstugorna som hade kanske bara en ko, eller ingen alls, fick man klara transportererna manuellt. Man bar varor till torget i Växjö för försäljning, säd till kvarnen för malning.

Oxen var mycket vanlig som dragare. För att bevara kunskapen och visa eftervärlden oxens betydelse startade Set Sigvardsson på 70-talet ett oxmuseum i Västorp. Han byggde om ladugården på Lambritsgården, visade oxredskap, körde in oxar och visade dessa i praktiskt arbete. Det var under några år en turistattraktion men på grund av dålig lönsamhet upphörde verksamheten på våren 2000 då inventarierna såldes. Lokalerna står fortfarande kvar.

Efter hand kom hästen alltmer som dragare. 1932 fanns 125 hästar i socknen. Alla dessa

var naturligtvis arbetshästar, i dag finns det bara ett par sådana, medan det däremot finns 25-30 fritidshästar. Hästen användes för alla transporter, som dragare i jord- och skogsbruk. Vår, sommar och höst var det naturligtvis mest i jordbruket, vintertid körning dels i egen skog men också i skog ägd av kyrka, stat och bolag. Timmer transporterades till sågverk, kol till Åryd, ved till Växjö där man sålde på torget.

1906 anlade Åry Bruk, som ägde ca 2000 hektar produktiv skogsmark i Attsjö, en järnväg för att transportera virke från skogen till Årydsjön varifrån det flottades till sågen i Åryd. Denna verksamhet fortsatte till 1930 då lastbilen tog över. Stora mängder virke avverkades och transporterades, något år 600 000 kubikfot. Denna verksamhet skapade många arbetstillfällen för ortsbefolkningen med huggning och körning under

Lokstallet i Attsjö. Bilden funnen på internet.

vintern. På vårkanten och försommaren transporterades virket på järnvägen till Årydsjön.

Lastningen av timmer skedde manuellt och var ett hårt arbete. Förtjänsten var god, på 20-talet kunde det bli 12- 15 kronor om dagen mot en normal förtjänst på 2-3 kronor.

Mot slutet av 40- talet började traktorn komma så smått. Det var bara ett fåtal som skaffade traktor, dessa åtog sig också körning åt andra bönder i trakten.

Per Lindström, Stora Ryd, Lysteryd, har 2014 en arbetshäst, ardenner. Traktorer finns det idag på alla gårdar, även om gården inte brukas.

Avsnitt 5. Postgång

Att få daglig post var inte en given sak i början av 1900-talet. Det var utdelning tre gånger i veckan och utväxlingen av post skedde i sockenstugan. Posten sköttes av Salomon Om och lönen var 25 kronor/år.

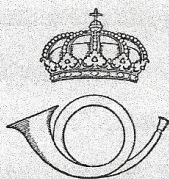
Furuby fick poststation 1 januari 1874 och den fanns kvar till 30 juni 1878 då den drogs in, förmodligen på grund av för lite post. 1 mars 1925 fick vi åter poststation. Den fanns då i affären, Lffläng, och sköttes av C.E.Nilsson, sedermera av dottern Olga och mågen Erik. Posten kom från Hovmantorp, Karl Gustavsson, Rosten, var brevbärare under 30 år. Han gick med posten från Hovmantorp över Fägerstad-Rosten till Furuby cirka 3 mil varje dag. Han slutade i mitten på 1930-talet och efterträddes av Hugo Petersson.

På 1940-talet kom posten med bil, Axel på Dalen var postbärare. Innan

Lantbrevbäringens tid fick byarna själva hämta posten i Furuby. 1 Attsjö ombesörjdes detta av Posta-Lena. Hon gick tre dagar i veckan till Furuby. På morgonen gick hon runt och samlade in avgående post, fick väskan låst av handlaren, gick till Furuby och fick väskan upplåst av postföreståndaren och gick därefter tillbaka till Attsjö och delade ut den inkomna posten.

Sedan lantbrevbäringen organiserades lämnades posten i affärerna i Attsjö och Kårestad. Enligt byastämmeprotokoll från 19 december 1953 beslutades att Tyra Karlsson skulle få en ersättning med 5 kronor/familj. I samband med nedläggningen av poststationen i Furuby den 31 december 1964, upphörde systemet med att lämna posten i affärerna. I stället sattes det upp brevlådor utanför husen och där lämnades posten.

En trotjänare inom postverket var Bengt Axelsson, Sjöboholm, "Bengt Post". Med sin cykel transporterade han posten från Furuby till Kårestad över Skäve till Attsjö. Det var kämpigt med en tung väska, i synnerhet vintertid. Då kunde han ibland få hjälp med hästskjuts. Han skaffade senare motorcykel vilket underlättade betydligt. Han flyttade senare till Tolstorp och fick en betydligt större postrunda, hela Furuby socken och Tolstorp, den linje som fortfarande består. Bengt körde varje dag, han var bara ledig under semestern. Då vikarierade Gustav på Nya Gärde eller Gunnar Erngård. Efter det att Bengt slutat har det varit ett stort antal lantbrevbärare, man har gått in för systemet att många olika personer ska lära känna de olika distrikten.

Avtal om lantpoststation.

*Mellan kungl. postverket och Olga Sofia Johansson, f. Nilsson,
Furuhill, Furuby -----
är följande avtal träffat.*

*Johansson -----, här nedan kallad poststations-
föreståndaren, åtager sig härmed att från och med den 1 januari 1948
handha poststationen i Furuby och att vid fullgörandet
av detta uppdrag, vari inbegripes redovisningen för mottagna penningmedel, värdetecken
och inventarier, vården om inlämnade och ankomna postförsändelser samt ombesörjan-
det av förekommande posttransporter, ställa sig till esterrättelse de föreskrifter, som äro
meddelade i gällande instruktion för poststationer och däri åberopade postförfattningar
eller som i vederbörlig ordning särskilt meddelas poststationsföreståndaren.*

*För fullgörandet av detta uppdrag äger poststationsföreståndaren uppbära er-
sättning enligt av kungl. generalpoststyrelsen fastställda "allmänna grunder för reglering
av ersättningen till avtalsanställda poststationsföreståndare", varförutom de extra in-
komster, som kunna vara förenade med befattningen, tillkomma poststationsföreståndaren.*

För poststationsföreståndaren gälla de bestämmelser angående generalpoststyrelsens disciplinära bestraffningsrätt, som äro meddelade i § 42 i Kungl. Maj:ts instruktion för generalpoststyrelsen den 30 maj 1930 (S. F. S. nr 189).¹⁾

Detta avtal gäller intill slutet av tredje kalendermånaden näst efter den, under vilken uppsägning därav från någondera sidan ägt rum.

Av detta avtal äro två lika lydande exemplar upprättade och utväxlade.

..... Växjö ..... den
28 november ..... 19 47 .....

För kungl. postverket

E. E. E. E.

Postmästare

Poststationsföreståndarens underskrift:

..... Furuby ..... den
1 december ..... 19 47 .....

Olof Johanson

Närvarande vittnen:

Doris Nordström
vittnes namn

En Furuby
titel och adress

Bengt Axelsson
vittnes namn

En
titel och adress

Poststationsföreståndarens underskrift skall bevitnas av två personer.

¹⁾ § 42 i Kungl. Maj:ts instruktion för generalpoststyrelsen innehåller bl. a. följande:

Mom. 1: Varder — — — poststationsföreståndare — — — beträdd med fel eller försummelse i tjänsten eller har han låtit klandervärt uppförande komma sig till last, må styrelsen döma honom till böter, motsvarande högst en månads lön, eller till mistning av tjänsten på viss tid, högst tre månader, vilken sistnämnda bestraffning medför förlust för honom under den tid, bestraffningen avser, av de rättigheter och förmåner, som medfölja tjänsten. — — —

Låter den, som begått tjänstefel, sig icke rätta av sådan bestraffning, som nu är omförmäld, eller är tjänstefelet av svårare beskaffenhet, må styrelsen — — — avsätta honom — — —.

Mom. 4: Är tjänstefel av beskaffenhet, att därå enligt allmän lag följer fängelse eller straffarbete, eller innefattar det kränkning av annans rätt, så att skadestånd därför kan ifrågakomma, eller finner styrelsen eljest skäl att skilja saken ifrån sig, må styrelsen förordna om den felaktiges ställande under åtal vid domstol, med rätt för styrelsen att i sammanhang härmed avstänga honom från tjänstgöring.

Avsnitt 7. Föreningsliv

Ett rikt föreningsliv har präglat Furuby under 1900-talet.

Logen Kåre Bildades 1931, några personer som var engagerade var skomakare Henning Ask, Artur Ludvigsson, Karl Sjöo och Harry Lundell.

Idrottsföreningen bildades 16 juli 1933 i Fägerstad. Årsavgiften första året var 1 krona. Första styrelsen bestod av ordf Harald Claesson, Artur Ludvigsson, George Färm, Karl Nordström och Folke Bengtsson. Artur valdes till ordf 1934 och behöll den posten i över 30 år. Första fotbollsplanen som låg i Fägerstad kallades "Ången" var 15 x 30 meter.

1934 anlades en ny plan på Harald Claessons mark, måtten på denna plan var 40 x 50 meter. Arbetet med att anlägga planen kostade 50 kronor, föreningens årsomsättning var 158,80 kronor. Arbetet med en ny plan på Getngegårds ägor påbörjades 1937, invigning 1938. Nu var planens mått uppe i 55 x 95 meter. 1934 beslöts att döpa planen till Furuvallen men i folkmun fick den heta "Koskitavallen", korna gick på bete där. På gamla fotbollsplanen i Fägerstad byggde Furuby IF i slutet på 30-talet en dansbana som drevs till 1959. Detta blev en bra inkomstkälla för föreningen. 13 juli 1952 invigdes den nuvarande "Furuvallen" med en match mot Huskvarna IF. Resultat: 3 -3.

Föreläsningsföreningen verkade under 30- 50- talet. Gunnar Erngård var ordförande.

Byggnadsföreningen. En samlingssal fanns under 30-40-talet vid nuvarande Häradsvägen. 1948 invigdes Furuborg, nya samlingslokalen. Här anlades också en dansbana. Såldes till privatbostad 1960-talet. Familjen Lindström flyttade in här 1969. Birgit Lindström bor där 2014.

Furuby Elektriska Andelsförening.

Protokoll flirt över sammanträdet den 19 januari 1919 i Furuby sockenstuga med flera personer från Furuby socken, för bildande av Andelsförening, samt åstadkommande och byggande av Elektrisk Kraftstation vid Skäfve kvarn i Kårestad samt överföring av den Elektriska kraften, för belysning och motorkraft för delägare.

1

Kungörelse för sammanträdet har blivit uppläst i Furuby Kyrka söndagarna den 12-19 januari 1919.

2

Frågan upptogs till behandling i anledning av sammanträdet, och beslutades att bilda andelsförening m.b.p.a. För inköp av Skäfve Kvarn Fastighet och vattenfall, samt byggande av Elektrisk Kraftstation, för överföring av Elektriska Kraften till belysning och motorkraft för delägarna.

3

Stadgar för föreningen har blivit utarbetade vilka upplästes och godkändes och beslutades att låta trycka samt utlämna till dem som bliva medlemmar i föreningen. Så blev överenskommit att föreningen skulle nämnas och tecknas under namn av Furuby Elektriska Andelsförening m.b.p.a.

4

Till medlemmar i föreningen antogs varje person som till styrelsen ingivit skriftlig ansökan och bliver av styrelsen godkänd samt ställer sig antagna stadgar till efterrättelse.

5

Företogs val av styrelse och blev följande personer utsedda till styrelse.

(Hemmansägare) August Andersson Kårestad, C.O.Telander Kårestad, J.G.Petersson Furuby, Carl Landm Västorp, Emil Eriksson Furuby. Till suppleanter valdes Klas Johansson Fägerstad, P.Eriksson Västorp, Johan Johansson Attsjö. Till revisorer att granska Föreningens räkenskaper valdes skogvaktaren Fritiof Hurtig Attsjö.

6

Åt styrelsen uppdrogs att hos Konungens Befallningshavande i Länet låta inregistrera föreningen som lag och förordningar stadgar. Så förklarades att Furuby Elektriska Andelsförening från denna dag blivit bildad och stiftad.

*Stadgarna för föreningen blevo underskrivna av valda samtliga styrelseledamöter.
Furuby den 19 januari 1919
August Andersson Ordf.*

Kapaciteten vid kraftverket var begränsad, tid fick beställas för tröskning o dyl. Lamporna blinkade för varje kärve som stoppades i tröskverket. Ekonomin blev inte heller så stabil och i början av 30-talet avvecklades verksamheten.

Furuby Skytteförening fanns redan på 20-talet med begränsad verksamhet. Nybildades 1939 och fick ett uppsving under krigsåren. Kanske var det den hotade freden som gjorde att folk ville förbättra sin skjutskicklighet. Aktiva inom föreningen var Gunnar Vahlkvist, Gunnar Erngård och Knut Gustavsson. Siste ordföranden var Alf Knutsson som vid Furuby IF:s årsmöte 1979 meddelade att skytteföreningen hade upphört och överlämnade kassabehållningen 972 kronor till Furuby IF:s ungdomssektion.

Furuby RLF bildades 1944, slogs ihop med Hemmesjö 1968 och sedermera med Växjö 1969. Heter nu Växjöortens LRF. Aktiva inom föreningen har varit Karl Wilhelmsson, Erik Eriksson, Harald Claesson, Harry Axelsson, Allan Karlsson, Bo Wilhelmsson, Erling Ivarsson, Stefan Karlsson och Maria Karlsson.

Bondeförbundet startade 1932. Bytte namn till Centern. Slogs ihop med Hemmesjö 2000. CKF gick in i Centern under 1990-talet. Aktiva inom centern har bl a varit Karl Wilhelmsson, Erik Eriksson, Harald Claesson, Gottfrid Schill, Lennart Fransson, Allan Karlsson, Hans Gjørloff och Våge Kjellsson.

Diskussionerna runt Furuby föreningsliv under 1900-talet har visat att invånarna har haft många gemensamma intressen som gjort att föreningar av olika slag bildats. Nedanstående förteckning grundar sig på vad som framkommit under ett antal torsdagar på Tranan men också från anteckningar som gjorts vid en tidigare studiecirkel 1968-69.

Förteckningen är inte uppställd i någon kronologisk ordning och är tänkt att ligga som underlag för de kompletteringar som Ni säkert vill göra när ni ser listan. Det kan vara namn som på något särskilt sätt förknippas med en viss förening, någon händelse som är värd att notera eller några årtal som talar om när föreningen startade eller upphörde. Var så god, läs och notera vad Du kommer ihåg.

Furuby Lokalförening - 1924

Furuby Byggnadsförening 1932 - 1946

Byggnadsföreningen Furuborg 1944 - 1968

Huset blev färdigbyggt 1948, byggt av en gammal militärbarack.

Furuby Elektriska Andeisförening 1919 - 1932?

Sydkraft köpte anläggningen 1942? Kraftstationen vid Skäve drivs nu av familjen Gustafsson.

FurubyTjurförening 1914—1918

Västorps Tjurförening ? - 1934

Västorps Fåravelsförening

Furuby Skytteförening - 1920

Furuby Skytteförening

Nybildad 1939 och verksam till 1965 eller längre.
Skjutbana vid "tippen". Alf Knutsson var siste ordföranden.

Furuby Idrottsförening 1933 – är fortfarande livskraftig.

Furuby RLF-avd 1944 - 1968 Slogs 1968 ihop med Hemmesjö som i sin tur slogs ihop med Växjö 1969. Bytte namn till LRF

Bondeförbundet Startade 1932. Blev detta sedan Furuby CP-avd?

Furuby CKF-avd Margit Erngård var ordförande i många år.

Furuby CUF-avd Är detta efterföljaren till SLU? *Ja!*

IOGT Logen 4973 Kåre 1931

Föreläsningsförening 1950 - talet Ordförande var Erngård. Föreläsningar i Furuborg.

Jaktklubbar i Attsjö, Kårestad, Furuby och Fägerstad
Socialdemokratiska Föreningen 1934--- Troligen avsomnad på 80-talet.

SSU 1940—50—talet. Ordf Erik Karlsson, kassör Harry Lundell sekr ??

Vi Unga Mest livaktiga under 70-talet. Drivande kraft var Orvar Källsand. Ungdomarna lade ner ett enormt arbete med att renovera "kåken" som blev deras samlingspunkt under flera år.
Vuxenskolas ungdomsorganisation.

Sockenlaget Bildades 1971. *Ordf 2014 är Sven Olsson, Furuvägen, Furuby.*

Furuby pensionärsförening SPF Bildades 1976. Kanske kan bli föremål för en egen uppsats

Furubysnoan – 1975. Startade som en studiecirkel inom sockenlaget. Avknoppning från sockenlaget.

Hovmantorp — **Furuby Hembygdsförening** *Läs på hemsidan.*

Lottakår Margit Erngård var ledande

Hemvärnsförening Erngård. Upphört före 1972. Överförd till Hovmantorp.

Fackföreningar Skogs och Flottning Avsomnat.

Jakt- och fiskvårdsföreningar kallas numera viltvårdsföreningar *Älgskötselområde.*

Uthuset vid affären där frysfacken fanns.

Frysfacksförening 1950 - talet Frysfacken fanns i bod bakom handelsboden. *Lades ner i slutet av 60-talet.*

Byatröska, potatissättare, självbindare Ägdes och användes gemensamt av byns gårdar

Syföreningar i varje by. Furuby, Attsjö, Kårestad, Fägerstad och Västorp.
Missionssyförening och Diakonisyförening *blev* kyrkliga syföreningen

Byalag i Attsjö, Furuby, Kårestad och Västorp.

Avsnitt 8. Fester och kalas

Arbetet på landsbygden var hårt och slitsamt. Långa arbetsdagar, inga mekaniska hjälpmedel fanns att tillgå. Men man hade ändå tid att umgås på olika sätt. Vid födelsedagar och vid jul- och midsommarhelger t ex ordnades ofta stora kalas med massor av mat. Vid sådana tillfällen var kokerskan Jenny på Skogsborg (*strax innan Västorp, numera rivet*) en stor tillgång. Före kalaset hade det slaktats en gris eller kalv, ett par dagar före kalaset anlände Jenny och tillagade en mängd olika rätter. Kalaset brukade börja på eftermiddagen med kaffe och kakor, sedan följde middag eller smörgårdsbord. Därefter var det efterrätt. Det var vanligt att gästerna hade förning med sig, det kunde vara tårtor, ostkaka eller sötost. De som hade jordbruk med mjölkkor fick göra ett avbrott på kvällskvisten för att gå hem och sköta om sina djur. Sedan fortsatte kalaset med kaffe och kakor, lite destillerade drycker förekom också, stämningen blev ganska hög framåt kvällen, kortspel förekom ganska ofta.

Ungdomarna roade sig på sitt sätt. Man träffades för det mesta för att dansa på någon loge. Ett vanligt sätt var så kallat "hopaläggningssgille" vilket innebar att deltagarna hade någon maträtt med sig. Oftast fanns det någon spelman i byn som svarade för musiken.

Det fanns också ett antal dansbanor i bygden. På 20-talet fanns en dansbana vid Söders i Furuby och på 30-talet byggdes en dansbana vid sjön.

På 30-talet byggdes AK-vägen, nuvarande 25:an. Vid detta vägbygge anlätades arbetskraft från olika delar av landet. Det var ofta unga friska män som också deltog i ungdomarnas nöjeställningar, det lär ha gått ganska hett till ibland.

Logen Kåre var livaktig på 30 och 40-talet och anordnade både danser och spelade teater. En annan förening som var aktiv var SLU-avdelningen. Dessa anordnade varje år en sommarfest på Ygggårds loge, Kårestad, där spelades också teater och dansades. Detta brukade vara en välbesökt tillställning.

Furuby Jöns Klemensgård från 1950-talet.

En tillfällig dansbana fanns 1941 i Kristers äng, ovanför Jöns Klemensgård, Furuby. Det var bondeförbundet som var anordnare. Både prästen och Sven Grönevik från Södra Sandsjö invigningstalade. Gröneviks dotter och måg var vid denna tid arrendatorer "till Kristers", Jöns Klemensgård. Virket till denna dansbana lånades ut av Hugo Fransson i Lillagård, som senare använde virket till att bygga ett svinhus.

Furuby IF hade under 40 och 50-talet en dansbana i Fägerstad. Byggnadsföreningen hade också en dansbana vid Furuborg en tid på 50-talet

Erik Schill, Högstorp, Kårestad, spelade dragspel på 40- och 50-talet.

Kjell Ringagård, (Andersson), Södra Åreda, sonen Lennart Ringagård samt Roland Hansson, Kårevägen, Furuby, spelar dragspel.

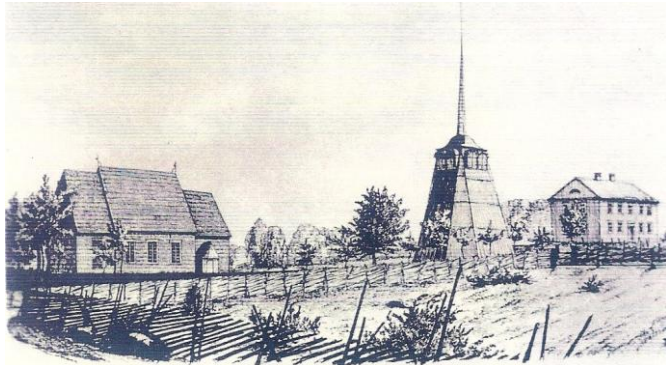
Gunnar Hahn härstammar från Hanagården i Furuby.

Sven schill, Björkvägen, Furuby, fd trummis hos Ingmar Nordström, spelar fortfarande.

Avsnitt 9. Kyrkan

Kyrkan hade naturligtvis en central roll i samhället. Det var väl näst intill obligatoriskt med kyrkobesök på söndagen. Efter veckans slit såg säkert många fram emot söndagen. Det väsentliga var förstås själva gudstjänsten men det var också ett tillfälle att träffa släkt och vänner från andra byar, byta nyheter, diskutera väder och vind, förutsättningar för årets gröda samt kanske göra upp en del affärer.

Kyrkan hade stor makt, beslöt och verkställde sådana angelägenheter som sedermera kommunen fick handhava.

Furuby gamla kyrka med skolan.

Furuby gamla kyrka låg på den plats på kyrkogården som nu är markerad med ett stort träkors. Detta var en träkyrka, vars väggar och tak var utvändigt täckta med ekspån. Redan på 1850-talet började man tala om att bygga en ny kyrka. Det kom att dröja några år innan detta blev verkställt. På bilden syns också skolan, i dag församlingshemmet.

Taket är bevarat och finns i Orgelsalen på Växjö museum.

Furuby kyrka, med följande byggnader från vänster: Affären Lilläng, kantorsbostaden, skolan samt huset i nedre vänstra hörnet som innehöll slöjdsal och vedbod.

1888 invigdes den nya kyrkan. Denna är uppförd av sten och betydligt större än den gamla. Tomten skänktes av Hovjunkare Wilhelm Bergenstråle från Södra Åreda, och som vid detta tillfälle också ägde Furuby Lillegård. Stenen till kyrkobygget skulle i första hand brytas på Lillegårdsgärdet, han fick därigenom sina åkrar stenröjda. Två bänkrader i den blivande kyrkan skulle reserveras för hovjunkaren för evärdelig tid. I och med att nya

kyrkan togs i bruk blev den gamla överflödig, den auktionerades bort, och vid kyrkostämman den 29 januari

1891 "godkände församlingen de vid auktionen i dag gjorda anbuden". Friherre Hummerhjelm å Bramstorp: 590 kr för Furuby gamla kyrka; af Fr Johansson vid Hovmantorp station å orgel med 30 kr samt af J. Petersson Risinge å klockstapel med 100 kr. Uppläst i Furuby kyrka 1 febr 1891 av O Hagelberg.

Det vanliga sättet att ta sig till kyrkan var till fots eller för de som ägde en häst, med hästskjuts. För att inte hästen skulle behöva stå ute under gudstjänsten byggdes två kyrkstallar. Västtorps, strax öster om kyrkan, som fortfarande finns kvar och nu ägs av Gillis Fransson, samt Kårestads belägen väster om kyrkogården, nu riven. Så sent som första hälften av 1950-talet körde kyrkvärden Karl-Uno Pettersson. Attsjö, till kyrkan med hästskjuts. Under 1960-70-talet kördes regelbundet kyrkskjutsar med bil till de olika byarna. Allteftersom antalet passagerare minskade övergick man till systemet med att i förväg beställa skjuts.

Ända sedan medeltiden har församlingarna i Furuby och Hovmantorp haft kyrkligt samarbete och bildat gemensamt pastorat. Under 1980-talet gjordes en utredning om ny pastoratsindelning. Eftersom Hovmantorp och Furuby låg i olika kommuner ansåg utredningen att man måste bryta denna månghundraåriga organisation. Frågan diskuterades livligt under många år, både Hovmantorps och Furubys representanter var fullt eniga om att bevara nuvarande indelning. Man kämpade förgäves och 1992 var det ett faktum. Hovmantorp bildade pastorat tillsammans med Ljuder och Furuby slogs ihop med Hemmesjö med en gemensam präst, Håkan Albinsson, bosatt i Växjö. Detta var en ny situation, prästen hade alltid bott i prästgården. Domsöndagen den 24 november 1991 avtackades Gustav Antal för sin tid i Furuby, detta var den sista prästen som bodde i prästgården, en epok var avslutad. Prästgården såldes senare till Britt-Mari Svensson och är numera privatbostad.

1994 var ett historiskt år, då hölls den sista kyrkostämman. Antalet röstberättigade kyrkomedlemmar hade då ökat till över 500 stycken. Kyrkostämman innebar att alla röstberättigade hade möjlighet att komma till stämman och yttra sig och lägga förslag a kyrkliga ärenden. Stämman var det beslutande organet för kyrkorådets förslag. 1995 blev det så ledamöter i kyrkorådet, dessa valdes vid allmänna val vart fjärde år. Nu fick de valda representanterna i kyrkorådet en beslutande funktion. 2002 blev det också en förändring i pastoratsindelningen. Då fördes Furuby och Hemmesjö med Tegnaby till Växjö domkyrkoförsamling och Högstorps församling. Furuby har representanter både i den kyrkliga samfälligheten som bildades när Furuby och Hemmesjö slogs ihop, samt i det nya pastoratet. 2014 blev hela Växjö kommun ett pastorat. Furuby och Hemmesjö församlingar slogs ihop till en församling.

Avsnitt 10. Kommunens styrning

Socknens angelägenheter avhandlades i äldre tid av kyrkan. Så småningom kom ansvaret för kommun och kyrkan att delas. Första ansatsen till skiljandet mellan kyrka och kommun kom genom en kunglig förordning 1817 och 1847. Genom 1862 års kommunallag uppdelades sockenstämman på kommunalstämma och sockenstämma. I början på 1900-talet inrättades ett antal nämnder och kommittéer, valberedningsnämnd, livsmedelsnämnd, barnvårdsnämnd, fattigvårdsstyrelse, odlingsnämnd, nykterhetsnämnd, arbetslöshetskommitte.

Under båda världskrigen, med svåra försörjningsproblem fick kommunen extra uppgifter. Andra världskriget medförde nya nämnder, kristidsnämnd (ordförande Gunnar Erngård som här gjorde en omfattande insats), familjebidragsnämnd (ordförande Hugo Eriksson) samt inkvarteringsnämnd.

Furuby var egen kommun till 1952 då Furuby och Hovmantorp bildade ny kommun. Furubys sista kommunalfullmäktige bestod av trävaruhandlare Aron Lindström, byggmästare Bror Fredriksson, lantbrukare Harald Claesson, byggmästare John Fredriksson, nämndeman Algot Andersson, lantbrukare Karl Wilhelmsson, lantbrukare Verner Sjöbäck, folkskollärare Gunnar Erngård, kyrkovård Karl-Uno Petersson, fru Klara Johansson, skogvaktare Gunnar Vahlkvist, lantbrukare Hans Claesson, kantor Edvard Serell, nämndeman Lorents Nilsson och lantbrukare Kjell Johansson.

Aktiva i den nya kommunala verksamheten var Erik Eriksson, Aron Lindström, Algot Andersson och Knut Gustavsson. Dessa fick ibland kämpa hårt för Furubys intressen, som ett exempel kan ses byggandet av en ny skola som var färdig 1956.

1971 delades kommunen upp. Hovmantorp fördes till Lessebo kommun och Furuby till Växjö kommun. Fortfarande gäller det att visa kämpatakt för de kommunala förtroendevalda för att hävda den lilla orten Furuby. Under 50 och 60-talen påbörjades byggnation av ett antal villor i kyrkbyn, detta har fortsatt även under 70 och 80-talen, numera ligger denna verksamhet lågt. När kommunen blev större minskade också antalet förtroendevalda. Nu är Hans Gjörlöf den ende från Furuby som ingår i kommunalfullmäktige. Hans Gjörlöf avled 2014. Maria Carlsson är nu med i kommunstyrelsen.

Avsnitt 11. Affärer, kaféer

Lanthandeln är en relativt sen inrättning. När bönderna skulle avyttra sina produkter gick man till torget för att sälja. Förmodligen gjorde man vissa inköp i staden samtidigt. Det förekom också kringresande försäljare som försåg landsbygdens folk med nödvändiga varor.

På 1870-talet kommer de första handelsbodarna. 1871 ville handlanden Josep Andersson i Mjöhult, Sandvik, öppna lanthandel i Furuby men kommunalstämman svarade ”Att medan Furuby ej hade längre afstånd från Växjö än 1 1/2 mil så kunde ingen i församlingen inse något behov av handelsbods öppnande. Ej heller att den skulle medföra någon nytta för församlingen. Därför vill de ej heller bevilja honom tillstånd därtill”.

Men i april 1876 kom den första ansökan som beviljades. Den kom från Frans Lindal från Lindeberg i Attsjö som ville ha tillstånd att sälja alla lovliga varor. Han bedriver affär i Furuby Håkansgård 1878-90. Sedermera bedrevs affärsverksamheten av nämndeman Karl August Andersson. 1901 flyttade C.E. Nilsson från Attsjö dit och övertog affären. 1905 flyttades den till Lilläng.

Efter hand utökades antalet affärer i socknen och på 1940-talet fanns det sex stycken. C.E.Nilsson bedrev sin verksamhet på Lilläng, sedermera även post- och telefonstation. Syskonen Johan, Signe och Edit Johansson hade affär i Kårestad med filial i Eriksdal i Furuby. På Eriksdal hade Elsa Karlsson tidigare affär men i samband med att Elsa och Erik byggde villan Solhaga inreddes en affärslokal i källaren där. I Attsjö drevs handelsbod på 20-talet av Eva Karlsson. Denna övertogs 1934 av August och Tyra Karlsson. Oskar Andersson hade sin affär på Hassleryd i Lysteryd. Det unika med denna affär var att han själv hämtade sina varor med häst och vagn i Hovmantorp. På vägen hem distribuerades varorna till kunder utefter vägen. Signe Lundell drev också kaféerörelse på Hagaborg.

Vid denna tid fanns det kundunderlag för alla dessa affärer, även om det ibland förekom en viss konkurrens. Numera är alla dessa affärer nedlagda, stormarknaderna i Växjö har tagit över det mesta. I och med att folk blivit mer rörliga, de allra flesta Furubyborna har sina arbeten i Växjö, så har det blivit mer naturligt att göra sina inköp där. Några köper sina dagligvaror i Hovmantorp. Som numera bara har en affär kvar.

Furuby, Service, handel och café (utdrag ur Hovmantorps köpings historik, 1961 och Sveriges bebyggelse 1959).

Marknadsplats

Långt tillbaka i tiden låg områdets marknadsplats i Ljuder. På grund av att Blekinge var danskt flyttades marknadsplatsen 1586 till Furuby. Marknadsplatsen låg vid Furuby Lillagård. Marknad hölls vid Larsmäss, den 10 aug. 1870 kom önskemål om två marknadsdagar. Dessa förlades till april och september.

I början av 1800-talet sköttes handeln av kringfarande försäljare. 1841 förbjöds handel på sabbaten. På 1870-talet kommer de första handelsbodarna. År 1871 ville handlaren Joseph Andersson i Mjöhult, Sandvik öppna lanthandel i Furuby. Kommunalstämman avslög med motivering att avståndet till Växjö bara var 1,5 mil. Dessutom kunde affären inte medföra någon nytta för församlingen.

1876 sägs att ingen i socknen får idka handel utan laglig rätt därtill. Ansökan skall inlämnas till ordföranden i kommunalstämman.

Redan 1861 hade man dock beviljat Krantz att sälja öl.

1876 kom första ansökan om att få öppna salubod. Ansökan kom från Frans Lindahl, Attsjö som ville ha tillstånd att försälja alla lovliga varor. Stämman beviljade hans ansökan dock med villkor att vin,

bier, öl och kokat kaffe ej får säljas varken i minut eller till avhämtning. (Frans Lindahl bodde på Lindeberg, Attsjö Norregård men flyttade 1878 till Stensnäs, Furuby och därifrån till Håkansgården)

Samma år, 1876, beviljades smedmästare Lars Boman, Kårestad Bolsgård, handelsrättighet på samma villkor som Lindahl.

I Furuby by köptes Furuby Håkansgård omkring 1870 av handlanden Albert Sandberg från Alvesta. Om affärsverksamhet bedrevs där redan då är ovisst. Frans Lindahl från Attsjö hade emellertid affär där 1878-1890. Sedermera bedrevs affärsverksamheten av nämndeman Karl August Andersson och "Moster i Håkansgård". 1901 flyttade C.E. Nilsson från Attsjö Torsgård dit och övertog affären. 1905 flyttades affären till Lilläng under Furuby Lillgård.

Icke registrerad affärsverksamhet ägde rum under 1800-talet slut. De gamle vet att berätta att i soldattorpet 47 under Kårestad Stom bedrevs handel.

Inom kommunen fanns ytterligare två affärer, Elsa Karlsson Furuby och Oskar Andersson i St Hassleryd. Johanssons diversehandel i Kårestad, efterträdare till Boman, hade ett slags filial i Furuby så i Kyrkbyn fanns tre affärer på en gång.

Affärer och Caféer

Attsjö Högalund Diverseaffär Innehavare Fru Tyra Karlsson (1959).

Kårestad Korsberus (Skäve) Speceriaffär, startad 1876 av smedmästare Boman. Brukade bjuda kunderna på en sup över disk.

Kårestad Trekanten Speceriaffär Firma J Johanssons eftr. Innehavare Johan Johansson (1959). Förste ägaren (Johans far?) kom från Tegnaby och byggde Trekanten 1899. Det sägs att han var enarmad och mycket skicklig affärsman.

Furuby Stensnäs Affär 1929-1930.

Furuby Eriksdal Speceriaffär och café. Ägare köpman Johan Johansson (1959). Filial till affären i Kårestad

Furuby Solhaga Speceriaffär Firma Erik Karlssons Speceriaffär. Innehavare Erik och Elsa Karlsson (1959)

Furuby Hagaborg Café. Firma Lundells Café. Innehavare fru Signe Lundell (1959)

Furuby Lilläng Speceriaffär. Firma C E Nilssons Speceriaffär. Innehavare Erik och Olga Johansson (1959)

Historia:

1876-1878 Frans Lindahl Stensnäs Furuby

1878-1890 - " - Håkansgården Furuby

1891-1901 Karl August Andersson och
"Moster i Håkansgård"

1901-1910 C E Nilsson Lillgård Furuby

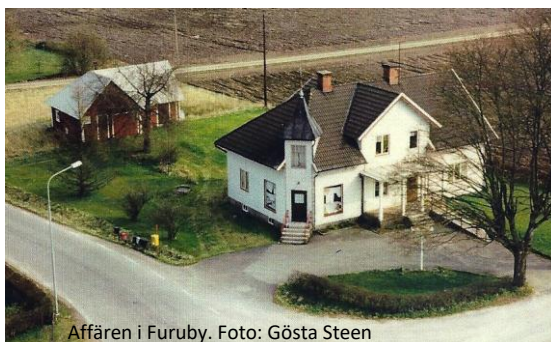
1910-1954 -"- Lilläng Furuby

1959-1980? Erik och Olga Johansson

St Hassleryd, Lysteryd Affär på andra våningen. Ägare: Oskar Andersson. Körde ut varor med häst och en täckt vagn. (En foregångare till Varubussarna?)

Västorp Affär på andra våningen. Ägare: Erenfors

Gårdfarihandlare Holm ???????

När affärerna stängde försvann så gott som all service från socknen.

I affären i Lilläng kunde man sköta det mesta.

Postärenden, skicka och hämta paket, sköta vissa betalningar och annat som hörde posten till.

Sparbank. Bankärenden kunde skötas i affären, insättningar och uttag, vid större uttag fick man anmäla i förväg.

Telefonstation. Telefonväxeln sköttes i affären. Här kopplades samtal mellan ortsbör i byn men också rikssamtal till orter i hela landet. De senare beställdes i Furubylväxeln som sedan kopplade vidare. När kontakt nåtts meddelades abonnenten att det var klart för samtal. Telegram förmedlades, kom till Furuby växel via telefon. Olga skrev ut telegrammet varefter det bars ut till mottagaren. Ofta var det en sk lyxblankett som användes vid födelsedagar och bröllop. Växeln hade naturligtvis fastlagda öppettider men dessa kunde inte alltid hållas, behövde man ringa blundade man för dessa tider. I affären fanns ett litet rum där den som inte hade egen telefon kunde uträtta sina ärenden till en mindre kostnad, nån tioöring. Denna möjlighet att ringa fanns också i Attsjö affär

Tipstjänst, ortsborna kunde sköta sitt spelande i affären. Denna tjänst försvann då underlaget var för litet. Det var en för affären ganska besvärlig tjänst, på onsdagskvällen skulle veckans spel skickas vidare vilket innebar en resa till närmaste postkontor.

Möjlighet att tanka sitt fordon fanns fram till slutet av 70-talet genom den GULF-mack som stod utanför affären.

Affären i Kårestad såg något annorlunda ut. En stor del av kunderna handlade på bok vilket innebar att man betalade veckovis eller månadsvis. (Detta sätt att handla är föregångaren till vårt sätt att handla på kort och kanske betala månadsvis. Skillnaden var att det var affären som "förskotterade", i dag är det banken). Sortimentet var stort, från synålar och knappar till mopeder och cyklar. Det som inte fanns hemma tog "handlarn" hem. Dyrare varor kunde köpas på avbetalning, en cykel kunde ta upp till två år att betala.

Affären förmedlade äggförsäljning, byns ägg såldes till konditorier i Växjö och Vetlanda men även till AB Kalmar Äggexport. I stället för kontant betalning förekom det att man betalade med ett antal kilo fläsk.

I kundregistret var man noga med att ange titel på kunderna. Det var hantverkare av olika slag, snickare, skräddare, skomakare osv men också titlar som jungfru, syjungfru, änkan eller fd husaren. 1903-1907 upptog registret 85 kunder.

Avsnitt 11-1. Gårdfarihandlare, sillaknallar, vandringsmän

Mycket av det som behövdes för livets uppehälle producerades och tillverkades i varje hushåll. Potatis, grönsaker och alla sädeslagen odlades liksom lin som sedan bereddes och vävdes. De allra flesta hade får, ullens togs tillvara och användes till stickade plagg. Vad man i övrigt behövde fanns att köpa i de sex affärer som fanns i socknen.

Dessutom besöktes alla hushåll mer eller mindre regelbundet av gående eller cyklande försäljare, framemot mitten av 1900-talet också några bilburna försäljare.

Några kom också körande med häst från Växjö. Kalle Kråka körde omkring med en liten vit häst och sålde sill. Det lär ha funnits en annan Kalle som också körde häst och sålde glasvaror. Fisk- och sillförsäljare var även Henning Johansson (Spjut) som körde bil under 40- 50-talet. Denne fick sedan konkurrens av Lennart Magnusson från Fagereke. Lennart var ganska smart, för att hinna före Henning började han sin runda mycket tidigt på morgonen, redan vid frukostdags var han ute med sin sill. När sedan Henning kom fram på dagen fick han naturligtvis inte sälja något. Detta resulterade i att Henning fick lägga ned sin runda i Furuby. Lennart utökade sedan sitt sortiment att även omfatta kaffe, frukt och en del specerier. Han fortsatte sin verksamhet till början av 80-talet .

Även charkvaror såldes av kringresande försäljare. Beda Franzén från Hovmantorp körde omkring med en liten skåpbil och sålde kött och

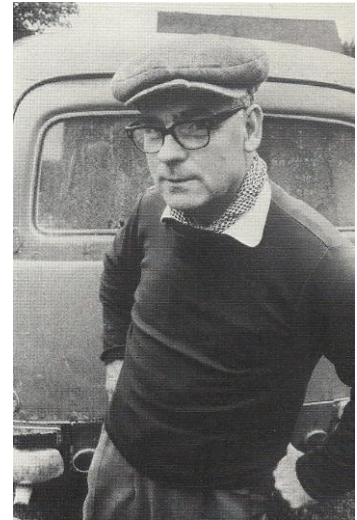
korv. Hennes man Johan var slaktare och levererade råvaror, ibland köpte han också en del från Erik på Högbo, som köpte in djur som han slaktade. En annan som sålde charkvaror var Per Sjögren från Växjö. Han hade sin hållplats vid Eriksdal där han stod några timmar varje torsdag. Han transporterade sina varor i en DKV skåpbil som var specialgjord för ändamålet. Det fanns nämligen en liten lucka i golvet som kunde fällas upp, där kunde han sedan stå i bekväm arbetshöjd och räkka alla varor som fanns runtomkring. När dessa slutade med sin verksamhet körde KLS varubuss omkring under några år på 50-talet. Detta fordon var betydligt större och hade ett rikligt sortiment.

Inte bara livsmedel, även kläder och tyger såldes av kringresande försäljare. Juden Sänder, som bodde i Växjö, cyklade omkring och sålde sådant liksom Karl Andersson från Dädesjö. Båda hade en stor resväska bak på cykeln, tungt lastade. En annan cyklande försäljare var Karlén från torpet Katrineholm i Kårestad, som sålde mest underkläder och dukar. Han hade också förmågan att med slagruta ta ut vattenådror.

Ett par stycken försäljare av fröer och utsäde gjorde också sina turer i bygden. Det var *Emil Lag* från *Värends Nöbbele* och *Gunnar Sandberg* i Dädesjö. Sandberg var även fotograf och blev ibland kallad till att ta familjefoto.

En man vid namn Fagerström cyklade omkring och förtente mjölkkräml och kopparkrukor. För att dessa inte skulle rusta eller ärga helades de med ett tunt lager tenn. Han eldade i en tvättgryta och smälte tennet som sedan lades på i ett tunt lager på insidan av kArlen.

Skärslipare Larsson, *luffaren "Kosta-Lasse"*, från Kosta körde också sina turer i socknen. Han hade sin slipsten monterad på cykeln och tog emot knivar, saxar och dylikt för slipning. Han övernattade ofta i Kullagård och ville alltid ha ett skriftligt intyg med datum på morgonen efter övernattningen.

"Sillaknallen" Lennart Magnusson från Fagereke. Foto: Sune Jonsson ur boken Minnesbok över den svenske bonden.

Borstaknallen Oskarsson från Ljuder gick till fots, han hade ett knippe borstar hängande över axeln, för viktens skull jämnt fördelade bak och fram.

”Borstaknallen” Oskarsson från Ljuder. Foto: Sune Jonsson ur boken Minnesbok över den svenske bonden.

Oskarsson var mycket rädd för älgar, frågade alltid om det fanns mycket älg i skogarna.

En man från Franzéns keramik i Hovmantorp cyklade omkring och sålde keramik från egen tillverkning.

En skåning som hette Engkvist kom en gång om året med en liten lastbil och sålde korgar och stegar.

Varje höst brukade det komma en eller flera från Urshult som sålde äpplen.

En originell person som under många år vandrade omkring i bygden var John Hagel. Han var klädd på samma vis både sommar som vinter, en stor svart rock och keps. Han bar alltid på en unikabox som innehöll vad han behövde för sitt hantverk som bestod i att laga stövlar. I boxen fanns också ett paket kaffe, Gröna cirkeln. Han kokade nämligen alltid sitt kaffe själv för att

det skulle bli tillräckligt starkt När han kom till ett ställe letade han själv upp sina arbetsobjekt, ingen stövel var för dålig att laga. Han satt ofta i köket och lagade stövlarna. Hela tiden pratade han med sig själv. Det gick

inte att uppfatta vad han sa, han bara mumlade. Om han blev bjuden på mat; vilket han gärna tog emot, fyllde han sin tallrik, tog en stol och satte sig en bit ifrån bordet alltid med ryggen mot de som satt vid bordet Han övernattade alltid ute i ladugården på vintern och höskullen på sommaren. Han var ganska förtjust i öl, gick ofta till affären och köpte några flaskor och kände sig sedan ganska munter. Han lär inte varit mantalsskriven någonstans, kom förmodligen någonstans från Östergötland och tog inte ut någon pension. Det förändrades när han blev gammal och skröplig, någon barmhärtig människa ordnade så att han blev intagen på Sjölidan i Braås. Där bodde han under några år och dog någon gång på 70-80-talet. (Dog 1977 95 år gammal).

Solbackens Bryggeri, Växjö, körde runt och sålde.

Avsnitt 12. Skolor

1842 stadsfästes förordningen om folkundervisningen, folkskolestadgan. Den behandlades i Furuby 22 januari 1843. Man ansåg då att det var för kostsamt för en medellös församling att avlöna skolläraren. 1844 antogs f.d. nämndemannen Johannes Petersson, Attsjö, som församlingens lärare. Statsbidrag skulle utgå till lönen. 1847 tillträdde Magnus Andersson, Tolg, som lärare, ännu inte fylld 20 år. 17 juni skulle skola öppnas i gamla sockenstugan. Den första skolordningen stadgade ambulatorisk folkskola.

Första skolan hölls i Furuby rote 17 juni - 10 september 1847 med 34 elever, 21 sept.- 15 dec i Kårestad med 74 elever, under våren i Attsjö med 50 elever, Västorp 32 elever och Fägerstad med 13 elever.

1863 byggdes en skola i Kårestad vid vägen Holkaryd-S Åreda. 1896 donerade kyrkvärden P.J. Karlsson en plan för ett nytt skolhus vid Stommen. Attsjös äldsta skola låg troligtvis vid Byestad. 1896 byggdes nya skolan, tillbyggdes 1929. Västorps skola blev färdig 1897 och Fägerstads togs i bruk 1919.

I Furuby fick skolan från början inrymmas i gamla sockenstugan byggd omkring 1750 (?). 1846 beslöt man att bygga ett nytt skolhus med sockenstuga och lärarbostad. Detta beslut kom inte att verkställas förrän 1862. Denna byggnad, placerades mitt emot den planerade nya kyrkan, kostnadsberäknad till 1300 riksdaler riksmünt. Efter hand som barnantalet minskade i byarna och undervisningen krävde mer kompetenta lärare lades byskolorna ner och eleverna flyttades till Furuby.

1956 byggdes en ny skola i Furuby. Senare byggdes de två högra husen ihop och skolan renoverades 2001.

Attsjö skola lades ner 1936 och den sista lärarinnan Hulda Sandal flyttade med och undervisade i klass 1-2. Hon bodde på andra våningen i ålderdomshemmet. Samtidigt lades skolan i Västorp ner och lärarinnan där, Magnhild Nyman, fick undervisa i klass 3-4 i Furuby. Fram till 1932 hade läraren Edvard Serell sin bostad i skolan då nya lärarbostaden byggdes.

Serell tillträdde sin skolkantorstjänst 1923 och blev kvar till 1965 då Harald Leandersson tillträdde. Båda dessa får väl betraktas som trotjänare, Harald slutade sin tjänst 2006. Både Edvard Serell och Magnhild Nyman hade sin bostad i lärarbostaden tills de slutade sin tjänstgöring. Harald och Christina Leandersson, som också var lärare, bodde på första våningen och Gudrun Pettersson, också lärare, bodde på andra våningen. 1979 köpte Harald och Christina huset av kommunen.

Avsnitt 13. Befolkningsutveckling

Folkmängden har varierat en del under årens lopp. Under 161700-talet låg den mellan 600-700 personer. På 1800-talets mitt ökade den till 1533. Det sägs att det var freden, vaccinet och potatisen som var orsaken till denna ökning. Denna folkökning bidrog till att många människor drog ut i skogarna, de bröt och brände mark för odling. På så sätt uppstod torp och backstugor. Emigrationen till Amerika var också ett sätt att överleva och skaffa sig bättre förutsättningar.

Den 7 juli 1864 minskades Furubys areal genom att Almshult, Björnamo, Häljaryd och Tveta överfördes till Gårdsby. Folkmängden minskade därigenom men mängden odlad mark kunde i stort sett bibehållas genom mossodlingar och sjösänkningar. Stora och Lilla Tomsjöarna, Ängasjö och Byasjön i Attsjö torrlades och gav bra skördar. Byasjöns botten gav en avkastning på 5000 lispund mer om året. (1 lispund=8,5 kg)

Lilla Attsjön, ”Byasjön”, har börjat återställas till sjö under 2014, återfyllnaden av vatten beräknas vara klart under 2015.

År 1900 fanns det 1040 innevånare, antalet har sedan sjunkit och ligger nu på ca 780 st.

Häradsvägen

Ända fram till 1950-talet hade Kårestad störst folkmängd. I slutet på 1950-talet förvärvade Hovmantorps kommun ett markområde från Getingegård avsett för villabebyggelse, vilket blev Häradsvägen. I första etappen uppfördes 4 hus, området har sedan vuxit efterhand. Nu ökade folkmängden och Furuby blev större än Kårestad. Detta område blev snart fullt och mer tomtmark behövdes. Då förvärvades ett markområde från Klementsgrård, nuvarande Kåre- och Fägrevägen. Flera villor uppfördes under 80- och 90-talet. Därefter har det varit mycket svag efterfrågan på tomtmark. Även ute i byarna byggdes flera hus under denna tid. Under 2000-talet har ett par hus byggts i Kårestad.

Avsnitt 14. Kommunikationer

I början av 1900-talet fanns det begränsade möjligheter att förflytta sig mellan olika orter, de allra flesta ärenden uträttades inom byn eller socknen. För det mesta fick man gå till fots eller i bästa fall med oxar eller hästskjuts. När cykeln kom på 1920-talet blev det betydligt lättare att kunna ta sig iväg längre sträckor.

Det dröjde till 30-talet innan bilen kom till socknen. I början på 30-talet kom en man, Ell, från Amerika, han hade en bil med sig. Ell byggde också en villa vid Årydsjön, Ellsro. Ebbe Käll på Holkaryd var också en av de första som skaffade bil. Emil Peterson bedrev taxirörelse på Åbo under 30-talet. Denna rörelse överläts senare till Knut Lundell var bodde Knut Lundell?. Valter Sjöberg på Eriksdal hade taxibil, körde även skolskjutsar från Västorp och Fägerstad. Denna rörelse överläts under 40-talet till Erik Johansson, handlaren i Furuby, affären i tornhuset vid kyrkan. Tage Karlsson, var bodde han? blev sedan ägare. 1989 övertog Rolf Brodén Tages taxirörelse. Han hade 5 år tidigare efterträtt Tage som skolvaktmästare. Han bedrev dessa båda verksamheter samtidigt. Lena Gustavsson hade också taxistation med skolskjutsar som huvudsaklig sysselsättning. Båda sålde sina taxirörelser 2000 till Connex, nuvarande Veolia, som är ett stort trafikföretag, som nu har alla skolskjutsarna i Furuby. Därmed är en epok avslutad, ingen taxirörelse i Furuby numera. På 50-talet körde Harry Karlsson Vad bodde han? skolskjuts från Attsjö.

Innan dess fick Attsjöbarnen åka med mjölk bilen till skolan. Detta var en kombinerad mjölk- och passagerartrafik, bilen var försedd med dubbelhytt. Detta åkeri ägdes av Karl Johansson och övertogs runt 1940 av hans svåger Sture Nilsson, Håkansgård. Efter några år blev Hilding Johansson, Attsjö Torsagård, ägare till åkeriet. I slutet på 40-talet övertogs detta av Hildings systerson Turbert Johansson. Under kristiden i början av 40-talet fanns ingen bensin, en del som inte var helt beroende av sin bil ställde undan den under några år. De som måste ha bilen för sin utkomst monterade gengasaggregat. Det var ganska besvärligt med gengasdrift, särskilt under kalla vintermorgnar. Det blev ofta försening på tidsschemat.

I Furuby har funnits busstrafik alltsedan denna började. Vissa tider har bussen gått upp och vänt vid affären eller gått gamla vägen förbi Hanagård. Numera finns en stor bussterminal vid 25:an. Dessa bussturer passerar Västorp, som därigenom alltid haft bra kommunikationer. Vissa tider har bussen också gått genom Kårestad, nu finns busshållplatsen vid Nyagärde. I Attsjö fanns busstrafik på 40-talet, sedan var det uppehåll under några år men återupptogs på 50-talet med ända upp till tre turer i veckan. John Johansson på Attsjötorp bedrev linjetrafik Ramnåsa-Attsjö-Växjö under en tid när busslinjer upphört. Enligt uppgift har det också gått bussturer genom Fägerstad, dessa bussar har kommit från Hovmantorp och Nöbbele.

Den första uppgiften om tidig busstrafik i Furuby har hittats i ett häfte utgivet 1927 som påstår sig innehålla landets alla busslinjer. Där finns angivet en busslinje Bergdala-Hovmantorp-Växjö. Ingen tidtabell finns angiven, dock anges linjens längd till 35 km och turtätheten till en tur- och returresa per dag.

Enligt del två i bandet "Trafik med omnibus och lastbil" som kom ut 1938 skulle trafiken förbi Furuby ha börjat 1934. Trafikutövare var CWJ, dvs Carlskrona-Växjö Järnvägsaktiebolag.

Nedan visas en tidtabell ur Sveriges kommunikationer från 9 juni 1947 och en tabell på hur busstrafiken mellan Furuby och Växjö utvecklats de senaste åren. Länstrafikens tillkomst innebar ett kraftigt utökat reseutbud. Noteras kan också att restiden ökat 5 minuter sedan 1990-talet, förmodligen beroende på mer annan trafik.

Ur "Sveriges kommunikationer 9 juni 1947

1637. Lessebo — Växjö.									
Växjö, tel. Järnvägen 3 52, Lessebo, tel. 86.									
Helgfria mån- tors- och lördagar	Helgfria fredagar	Helgfria ons- och fred.	Helgfria ons- och lördagar		Hållplatser	Helgfria ons- och lördagar	Helgfria mån- tors- och lördagar	Helgfria fredagar	Helgfria ons- och fred.
6.15	6.15	6.35	...	...	fr. Lessebo ..... t.	...	17.35	17.35	17.15
x	↓	x	...	...	↳ Lindeskruv. .... ↑	...	x	↓	x
6.38	↓	...	...	...	Bergdala	...	17.13	↓	...
↓	x	...	...	...	Ugnanas	...	↓	x	...
↓	6.30	...	...	...	Linnehult....	...	17.13	↓	...
↓	x	...	...	...	Ormeshaga..	...	↓	x	...
7.05	7.05	7.05	...	...	Hovmantorp ..	...	16.50	16.50	16.50
x	x	x	...	...	Västorp.....	...	x	x	x
7.30	7.30	7.30	8.45	13.55	Furuby	8.45	13.50	16.20	16.20
↓	↓	↓	x	↓	Kårestad....	↓	x	↓	↓
x	x	x	9.00	↓	S. Åreda	13.35	↓	↓	↓
x	x	x	x	x	Risinge	x	x	x	x
x	x	x	x	x	Hollstorp	x	x	x	x
8.05	8.05	8.05	9.35	14.25	t. Växjö ..... fr.	8.15	13.00	15.40	15.40

Utvecklingen av busstrafiken mellan Furuby och Växjö de senaste åren.

År	Restid minuter	Antal t o r per dag			Organisatör
		M-F	L	S	
1947	30-40, 50*	1,5	3	0	SJ
hösten 1976	12-20	3	2	0	SJ
hösten 1982	15	9	2	0	SJ/Länstrafiken
hösten 1989	15	14	7	4,5	Länstrafiken
hösten 1995	15	13	7	3	Länstrafiken
hösten 2014	20	18,5	13	8	Länstrafiken

* Via Södra Åreda

Det har under åren funnits ett antal lastbilsåkerier utöver redan nämnda. Attsjöbilen, Knut Andersson i Lillegård hade en liten lastbil på 40-talet. Denna användes även för passagerartrafik. Då försågs flaket med träbänkar, han körde ungdomar till dans på olika ställen i socknen, även fotbollsresor med Furuby IF. Knut och Bengt Gustafsson hade åkeri i Getingegård, de transporterade mest timmer. Gustav Holmgren körde mjölktransporter till Växjö mejeri samtidigt med Hilding och Turbert Johansson.

Det var dålig planering på deras turer, de åkte om varandra både i Furuby och Risinge. Det blev bättre ordning sedan Turbert slutat med mjölkkörning, då slogs delar av linjen ihop. Ägare till detta åkeri blev senare Bengt Strandberg och därefter Olle Gunnarsson. Numera är mjölktransporterna helt omorganiserade, tankhämtning har införts och det finns fanns 2005 två mjölkproducenter kvar i socknen. Bo Wilhelmsson i Kårestad och Jan-Olof Eriksson i Västorp. Nu 2014 finns ingen mjölkproduktion i socknen. Gunnar "Olle" Nilsson drev lastbilsåkeri i Kårestad, detta övertogs senare av Lennart Pettersson som mestadels bedriver krossning och transporter av grus.

Under slutet av 1950 och början 1960 drev Erik Vahlkvist, Stig Karlsson, Turbert Johansson och Lennart Pettersson ett bolag som krossade och transporterade grus. Grustäkterna fanns på Furuby Lillegård, ägare Växjö kommun, samt vid gamla sågen i Attsjö. De flesta leveranserna skedde till vägbygget Hovmantorp-Lessebo samt till enskilda vägar. Per-Ola Johansson ~~har~~ hade 2005 åkeri i Kårestad, transporterar med tankbil för hämtning samt distribution. Bröderna Anders och Lars Karlsson bedriver 2005 åkeri med fjärrtransporter. Nu 2014 bedriver Lars Karlsson åkeri med betongbil.

Tillkommer ev något om Vitarörsvägen.

25-an.

AK-arbetare var inhysta i flera gårdar i socknen 1934, i Furuby bl a i ålderdomshemmet. En kreditbok för matinköp åt AK-arbetarna, inhandlat hos handlare Johan i Kårestad, finns i en samling böcker förvarade hos Arne Wilhelmsson, Kårestad. 21 bullar inköptes vid flera tillfällen för utfordring i Lillagård i Kårestad.

Som exempel kan nämnas att den 12-31 jan 1934 inhandlades mat för 31,51 + 35,06 + 36,12 kr. Under februari 1934 inhandlades för 22,87 + 27,43 + 33,28 + 29,12 kr.

Avsnitt 15. Nyhetsförmedling

Under tider med svår arbetslöshet gav sig många ut på vägarna. För att inte bli anklagade för lösdriver utförde de någon handel eller bedrev hantverk av något slag. Eftersom dessa personer vandrade genom stora områden blev de också underrättade om vad som hände i bygderna. Detta spred de vidare och blev därigenom budbärare av nyheter.

Efter gudstjänsten på söndagen träffades man på kyrkbacken, där fick man höra vad som hänt i andra byar, ibland gjordes säkert en del affärer upp här. På jul- och släktkalasen träffades många och där kunde man göra sig underrättad om vad som hänt och skett.

Runt sekelskiftet 1800-1900 fanns en del dagstidningar, Smålandsposten och Nya Växjöbladet. Kronobergaren började först på 30-talet. Tidningarna utkom inte varje dag, 3-4 gånger i veckan. Nyheterna spred sig inte så snabbt, vad som hände utomlands tog säkert veckor innan de nådde ut till allmänheten. Veckotidningar var inte precis något nyhetsmedia, mest förströelse, några av de äldre var Folket i Bild, Triumf och Kvällsstunden.

En stor förändring i nyhetsförmedlingen blev det när radion kom. Överallt fanns inte elektricitet, då var det batteriradion som gällde, det var nog ganska mycket besvär med denna, laddning av batterier och dålig mottagning. Nätansluten radio fanns på Vilan i Furuby 1928. Då hade inte ens skolläraren radio, han gick till Vilan för att lyssna. Nyhetssändningarna var de viktigaste programmen, klockspelet och dagens eko mitt på dagen var populära. Ett enda barnprogram fanns, Barnens brevlåda med farbror Sven, "Sven Jerring" som var mycket omtyckt.

1956 var ett historiskt år, då kom TV. Svart-vit förstås med bara en kanal. TV var inte så vanlig i början men fick en stor spridning under senare delen av 1950-talet. Färg-TV kom och blev på 70-talet helt dominerande. Antalet kanaler har efter hand utökats och har beroende på olika abonnemang 30-40 kanaler och mer. Under 2000-talet har i hela landet införts digitala mottagare vilket innebär att sändningen sker via satelliter. För Furubys del hände detta 1 november 2006.

Fiberkabel grävdes ner i Furuby under 20xx. Många anslöt sig till detta som drivs av Wexnet. Möjlighet finns att ansluta dator, TV och telefon.

Avsnitt 16. Social service

Till socknens angelägenheter hörde vård av gamla och orkeslösa. Detta var främst kyrkans uppgift.

Redan i landskapslagarna fanns bestämmelser om fattigvård. Kyrkolagen 1686 stadgar "Som Gud i sitt ord befäller, att vi skola låta oss vörda om de fattiga, halta och blinda, som själva sig ingen råd veta och måste andra lita om deras nödtorft, alltså bör detta ingalunda försummas". Ett vanligt sätt att försörja fattiga var att låta någon annan sockenbo för en viss avgift åta sig vården av fattighjon.

Första fattigstugan i Furuby uppfördes troligen omkring 1690, belägen mellan Lilläng och Lillegård. 1785 bodde det 11 personer i den. Denna flyttades på 1840-talet till Furubro där bergsrådet J.L.Aschan skänkte en stuga.

Den 7 februari 1884 insyntes en ny fattigstuga belägen i Kårestad. Stugan bestod av 4 rum och i varje rum kunde mer än en familj intagas. 1 regel var det bara sjuka och gamla som togs in.

Furuby f d ålderdomshem

Under början av 1900-talet diskuterades vid flera tillfällen behovet av en ny byggnad. En nyhet var att det då skulle kallas för ålderdomshem. Det beslutades att det nya ålderdomshemmet skulle ligga vid vägkorsningen Fägerstad-Gamla Växjövägen. Knut Lundell antogs som byggmästare. Han hade det lägsta anbudet 16 500 kronor. Den 20 december 1931 togs ålderdomshemmet i bruk. Som föreståndarinna antogs Hanna Vahlgren. Gamla fattigstugan i Kårestad såldes 1937 till John Salomonsson som därav uppförde ett boningshus, granne med det nya ålderdomshemmet.

Inackorderingspriset var 2,50 kronor per dag.

Man tyckte det var för dyrt och att det var för dyrt att driva ålderdomshemmet och därför begärde man 1942 att plats skulle reserveras för högst 3 personer på Hovmantorps ålderdomshem. Föreståndarinnan sades upp och 1 juni stod huset tomt. Huset var en tid bostad för läraren Gunnar Erngård och hans familj. Huset såldes och blev privatbostad. På 1980-talet donerades huset till Furuby kommun. Furuby hade då gått upp i Växjö kommun som därigenom blev ägare. Där finns nu två lägenheter som är uthyrda.